

Kemani Sarkis Efendi Suciyan

18 Eylül 1885'te İstanbul Beşiktaş'ta doğdu. Annesi Evdoksi Madatyan, babası ise Üsküdarlı Kemeñçeci Onnik (Ohannes) Efendi Suciyan'dı. Takuhi ve Haçik isimlerinde iki kardeşi vardı. Beşiktaş'taki Makruhyan Ermeni Okulu'na devam etti. Müzik eğitimi önce ailede başladı, daha sonra Kemani Aliksan Ağa'dan özel dersler aldı. Lusi Yeramyan ile evlendi ve birlikte 1921 yılında Paris'e göç ettiler. İstanbul'u terk ettiğinde, müzik kariyerinde önemli noktalara gelmiş bir kemaniydi. Vagharchag Sassoun (Vağarşag Sasun) ve Sona isiminde iki çocuğu oldu. 12 Aralık 1943'te Paris'teki evinde vefat etti, Bois-Colombes Mezarlığı'na defnedildi.

2000'li yıllara dek, Kemani Sarkis Efendi Suciyan'a ait otuz civarında beste olduğu tahmin edilmekteydi. *Bestekâr Karnik Garmiryân: Hayatı ve Eserleri* (Aras, 2004) isimli kitabın hazırlık aşamasında, Karnik Garmiryân arşivinde rastlanan mektuplar sayesinde, Kemani Sarkis Suciyan'ın saklı kalmış 100 adet eseri gün ışığına çıktı. Bunlar arasında çok sesli Batı müziği tarzında Türkçe sözlü kantolardan, klasik Osmanlı müziğine dek pek çok eser bulunmaktadır. “Emelimle sevdim seni, hayatım sana kurban”, “Ne bakarsın yüzüme, peruz derler özüme” ve “Darıldın mı gülüm bana, bakmıyorsun hiç bu yana?” gibi eserler bunlardan sadece birkaçıdır. “Kimseye etmem şikâyet” adlı nihâvend şarkısı ise en meşhur ve sıklıkla icra edilen eseridir.

Kemani Sarkis'in kemani halen Paris'te, oğlu Vagharchag Sassoun Soudjian'ın ikinci eşi Suzanne Soudjian tarafından muhafaza edilmektedir.

u s u l g e r e ğ i

Bu kitap, 1885-1943 yılları arasında yaşamış Kemani Sarkis Efendi Suciyan'ın, türkü, kanto ve şarkı formlarında yazılmış 100 eseri ile bestekârın kardeşinin torunu Talin Suciyan'ın kaleme aldığı sunuş yazısı ve bestekârın yeğeni Hamparsum Suciyan ile yaptığı kısa sözlü tarih çalışmasından oluşmaktadır.

Kitapta, Sarkis Suciyan'ın yaşamından kesitlerin aile albümünden fotoğraflarla aktarıldığı bir bölüm de yer almaktadır.

Kitabın sonundaki Ek bölümünde ise, Sarkis Suciyan'ın Hampartzum notalarından örneklere (s. 227); eserlerle ilgili tüm bilgilerin işlendiği alfabetik sıralı bir tabloya (s. 251) ve şarkılardaki bazı sözcüklerin anlamlarının açıklandığı sözlük bölümüne (s. 255) yer verilmiştir.

y a y ı n c ı n ı n n o t u

ERMENİ BESTEKÂRLAR
KEMANİ
SARKİS EFENDİ SUCİYAN
Hayatı ve Eserleri

A r a s Y a y ı n c ı l ı k

İstiklal Caddesi, Hıdıvyal Palas 231/Z
34430 Tünel, Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 252 65 18 - 243 06 02
Fax: (0212) 252 65 19
info@arasyayincilik.com
www.arasyayincilik.com
Sertifika No: 10728

Ermeni Bestekârlar
Kemani Sarkis Efendi Suciyan
Hayatı ve Eserleri

Kemani Sarkis Efendi Suciyan'ın Hampartzum notasıyla kaydedilen eserlerini Batı notasına **Ara Toşikyan** aktardı. Bestekâr **Turhan Taşan** bu notaları bilgisayar ortamına aktardı ve eserleri makamsal tutarlılık açısından inceleyip gerekli düzeltmeleri yaptı.

Baskı Öncesi Hazırlık
Ari Şekeryan

Kapak Tasarımı
İnci Batuk

© 2012 Aras Yayıncılık
ISBN 978-605-5753-29-0

Baskı
Sena Ofset
2. Matbaacılar Sitesi 4NB7-9-11 Topkapı İstanbul
Tel: (0212) 613 03 21
Sertifika No: 12064

Mart 2012, İstanbul

ERMENİ BESTEKÂRLAR
KEMANİ
SARKİS EFENDİ SUCİYAN
Hayatı ve Eserleri

1938, Paris

Kemani Sarkis Efendi Suciyan
İstanbul, 1885 - Paris, 1943

Önsöz Yerine

TALİN SUCİYAN

Bu kitap, babam Hamparsum Suciyan'ın, amcası Kemani Sarkis ile son yıllarda ortaya çıkan besteleri sayesinde, uzun bir aradan sonra yeniden bağ kurmaya çalışmasının bir sonucu. Bu bağın bir yüzü, babamın kendisinin de dahil olduğu bir aile tarihine karşı duyduğu sorumluluksa, diğer bir yüzü de hiç şüphesiz Kemani Sarkis'in ölümünden 69, bu toprakları terk etmesinden 91 sene sonra bile eserlerinin halen nesilleri birbirine bağlıyor olmasıdır.

Montreal'da yaşayan Ara Garmiryan'ın, 2004 yılında, babası Karnik Garmiryan'ın arşivinde Kemani Sarkis'e ait 100 eseri bulup, aynı şehirde yaşayan halam Evdoksi Parsehyan'a iletmesi, onun da bu besteleri İstanbul'a göndermesiyle başladı her şey. Rahmetli Karnik Garmiryan'ın, arkadaşı Kemani Sarkis'in, muhtemelen aralarındaki mektuplaşmalarda yer alan notaları, kendi el yazısıyla bir deftere yazması bu besteleri yok olmaktan kurtarmış. Karnik Garmiryan'ın anısı önünde saygıyla eğiliyoruz. Baba-oğul Garmiryan'lar olmasaydı ne bu kitap projesi, ne de Kemani Sarkis'in ve ailesinin izlerini aramak fikri gelişirdi.

Kemani Sarkis'in eserleri dünyayı dolaşıp yeniden onun doğup büyüdüğü, yaşadığı topraklara döndüğünde, artık bununla ilgili bir şey yapmak babamın boynunun borcuydu. Bunun önemini Aras Yayıncılık'taki dostlar anladı ve hemen harekete geçtiler. Önce Hampartzum notalarıyla yazılmış bestelerin klasik batı notasyonuna çevrilmesi gerekiyordu. Bu meşakkatli işi Kanada'da yaşayan İstanbullu müzisyen Ara Toşikyan yaptı. Bestekâr Turhan Taşan ise bu besteleri bilgisayar ortamına aktardı ve eserleri makamsal tutarlılık açısından inceleyip gerekli düzeltileri

yaptı. Bu çalışmaya emek vermiş olmasından özel olarak mutluluk duyduğum, başmuganni Nışan Çalgıcıyan, Hampartzum notasından Batı notasına yapılan aktarımda tam olarak oturmayan yerleri gözden geçirdi. Onların sayesinde Kemani Sarkis'in eserleri, bundan sonra daha uzun kuşaklar boyu çalınmaya ve söylenmeye devam edecek. Elleriniz dert görmesin! Bununla beraber, nasıl ki her çeviri, metni yeniden yazmaksa, bu nota aktarımı da eserlerin başka bir "dilde" yeniden yazılmasıdır. Bu nedenle de, elimizdeki eserlerin içinden, baskı kalitesi elverişli olan 37 esere kitabın ekinde yer verildi. Kemani Sarkis'in eserlerinin önemli bir kısmının her iki nota sistemiyle bu kitapta yer alıyor olması bir ilk. Bu özelliğiyle kitap, bundan çok uzun yıllar sonra bile, müzik araştırmacıları için önemli bir başvuru kaynağı olacaktır. Aras Yayıncılık'a bu konuda gösterdiği hassasiyet için özellikle teşekkür etmek isterim.

Mihran Tovmasyan enerjisi ve coşkusuyla babamı kolundan tutup bu yolculuğa çıkaran kişi oldu. Birlikte Eylül 2009'da Paris'e gittiler ve Kemani Sarkis ve ailesi ile ilgili bilgileri biraraya getirmeye çalıştılar. Bu ziyaretle ilgili detayları babamla yaptığım sözlü tarih görüşmesinde bulacaksınız. Bu görüşmenin video kayıtlarını Aret Gıdır yaptı. Aret'in bu projeye verdiği manevi desteği de ayrıca belirtmek isterim. Kamera kayıtlarının yazıya dökülmesi işini ise Takuhi Tovmasyan üstlendi. Her ikisine de desteklerinden ve yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Aynı tarihlerde, Kemani Sarkis, beni hiç beklemediğim bir yerde, Münih'te buluverdi. Bavyera Devlet Kütüphanesi'nde çalışan Wolfgang Schmitt-Garibian bir gün elinde bir müntehabâtle geldi. Bu nota kitapçığında Kemani Sarkis'in de bir bestesi vardı. Böylece, Bavyera Devlet Kütüphanesi'nin koleksiyonları içinde, 1926'da, İstanbul'da yayımlanan nota defterlerinin bulunduğunu ve ciltlerden birinde Kemani Sarkis'in "Bahar oldu, açtı sümbül" eserine yer verildiğini öğrenmiş olduk. Kütüphanenin Ortadoğu koleksiyonundan sorumlu Winfried Riesterer katalog bilgilerine Kemani Sarkis hakkındaki biyografik bilgileri ekledi. Kendilerine teşekkür ederim.

***

İnsanın geniş aile ortamında büyümesi büyük bir şanstır. Ben bu şanstan kısmen yararlanabildim. Anne tarafımdan büyükannem ve

büyükbabam, teyzem ve kuzenlerim yakınımıdaydı. Onlarla birlikte büyüdük. Babamın akrabalarının büyük bir bölümü ise, ben daha çok küçükken, 80’li yılların başında Kanada’ya göç ettiler. Babamın annesi Bercuhi yayamın hikâyelerini hep dinledim ama onu hiç görmedim. Dedem Haçik Suciyan ise, kilise korosuna gittiğim çocukluk yılları boyunca, o küçük, karanlık çalışma odasında, ciddi yüz ifadesiyle bana bakan fotoğraftan ibaretti. Babamın ailesiyle ilgili bildiklerimi biri uzak, biri yakın Evdoksi ve Hermans halalarımın öğrendim. Özellikle büyük halam Evdoksi’nin ve babamın, Kemani Sarkis’ten ara sıra bahsettiklerini hatırlıyorum.

Yaşanan ülkenin hâkim tarih kurgusu kimin nasıl hatırlanıp, kimin unutturulacağını belirler. Bu, son yüz yılda Ermenilerin yaşadığı farklı coğrafyalar için de geçerli elbette. Hele hele Türkiye Ermenileri, özellikle de İstanbul’da yaşayanları açısından hatırlamak hem ağır bir sorumluluğu hem de gündelik olarak çok varoluşsal bir korkuyla baş etmeyi gerektirir. Kemani Sarkis’in 1921’de sevilen ve ünlü bir sanatçıyken buraları terk etmiş olmasının, ağır bir korku ve tehdit atmosferiyle ilgili olduğunu tahmin etmek için dâhi olmak gerekmez. En meşhur bestelerinden birinin güftesinin, “Titrerim mücrim gibi baktıkça istikbalime” dizelerini içermesi, bir tesadüfse dahi, manidardır.

Bestelerin ortaya çıkışı, sonraki süreç, Paris’te Kemani Sarkis’in izlerini arama ve diğer detayları babamla yaptığım sözlü tarih görüşmesinde bulacaksınız. Kemani Sarkis’in aile albümünde bulunan fotoğraflar da ilk kez bu kitapta yayımlanmış olacak. Ve tabii ki, bu kitabın ortaya çıkış vesilesi olan 100 bestenin, Batı nota sistemine uyarlanmış hali ve 37’sinin de Hampartzum notalarıyla yazılmış orijinali bu kitapta ilk kez biraraya getirilerek, klasik Osmanlı müziği literatürüne kazandırılmış olacak.

Hamparsum Suciyan ile Kemani Sarkis Efendi Suciyan Üzerine

Talin Suciyan: Kemani Sarkis ve babamın ailesinden başlayalım istersen konuşmaya...

Hamparsum Suciyan: Kemani Sarkis (Serkis) Efendi benim amcam oluyor, yani babamın ağabeyi. Babamlar üç kardeş: biri Haçik,* biri Kemani Sarkis Efendi Suciyan* –tabii bestelerinde hep Kemani Sarkis Efendi olarak geçiyor– ve bir de ablaları Takuhi.* Üçünün de vaftiz kayıtları Beşiktaş'taki Surp Asdvadzadzin (Meryem Ana) Ermeni Kilisesi'nde.

Beşiktaş'ta tam olarak nerede oturduklarını hatırlayamıyorum. Takuhi halama gittiğimiz iki ev vardı. O evler şu anda yok. Beşiktaş yokuşundan Yıldız'a doğru çıkarken orada bir park var, Yeni Mahalle Parkı; o parkın hemen karşısında, Surp Asdvadzadzin Kilisesi'nin hizasında bir evdi. Sonra çarşıya yakın bir eve taşındılar.

Babam, dedem Onnik Efendi'nin Üsküdarlı olduğunu söylerdi; dedem kemençeci ya da Lavtacı Onnik diye tanınıyor, yani o da müzisyen.

Sarkis, Takuhi ve Haçik, Evdoksi ve Onnik'in çocukları. Büyükanne-

---

* Haçik Suciyan (09.04.1895-12.12.1966), Kemani Sarkis Efendi Suciyan (18.09.1885-12.12.1943), Takuhi Suciyan Kırıkçıyan (14.10.1886-1976).

mi ve büyükbabamı ben görmedim. Aklım erdiği zaman ölmüşlerdi. Babannemin ismi Evdoksi. Bu bir Rum ismi gerçi ama kendisi Ermeniydi. Ablamın da ismi Evdoksi'dir.

Babam Haçik Suciyan 1927'de Yeşilköy'e geliyor. O, Gomidas Vartabed'in üç yüz kişilik Kusan Korosu'nda bulunmuş genç yaşında. Ondan sonra da Gomidas'ın yolunda korolar kurmuş, şeflik yapmış, İstanbul Belediye Konservatuarı'nda Muhittin Sadak'ın korosunda bulunmuş. Ölene dek Gomidas Korosu üyeliği sürdü. Daha sonra 1955 ya da 1956'da tekaüt oldu (emekliye ayrıldı). Daha doğrusu opera kurulunca o koro dağıldı. Babam hayatı boyunca kilisede çok sesli müzikle uğraştı. İstanbul'da birçok kilise korosu kurdu, başmugannilik yaptı. Hem Batı notasyonuna hem de Hampartzum notasına hâkimdi.

Kemani Sarkis Efendi de Beşiktaş'ta doğmuş, orada mimar Sarkis Balyan'ın erken vefat eden karısının ismine yaptırdığı Makruhyan Ermeni Okulu'na gitmiş. Müzik eğitimine de babası ile başlamış sonra bir Kemani Ağa var, Aliksan Efendi diye geçiyor, ondan ders almış. Lusi Yeramyan (1892-1971) ile evlenmiş. Vağarşag Sasun (09.06.1912) ve Sona isminde iki çocuğu olmuş. Vağarşag'ın ölüm haberini aldığımızı hatırlıyorum, Sona ise Marsilya'daydı ama onunla hiç bağımız olmadı. Bir tek Vağarşag'la haberleşiyorduk. 1976 ya da 1977 yılında Vağarşag, o zaman ikinci eşi olan Suzanne ile birlikte İstanbul'a geldi. İlk eşinin adı Anjel'di. Bu evliliğinden üç kızı vardı: Armande, Magda, Emmeline. Ancak onlarla bir bağ kurmamız mümkün olmadı, nedenini bilemiyorum. Eylül 2009'da bu kitabın hazırlığı için Mihran Tovmasyan'la bir araştırma yapmaya gittiğimizde Vağarşag'ın ikinci eşi Suzanne'la yeniden buluştuk.

Kemani Sarkis Efendi'nin, 1921'de ailesiyle Paris'e göç ettiğinde İstanbul'da ünlü ve aranan bir sanatçı olduğu söyleniyor. O zaman evlerde, konaklarda keman dersleri veriyormuş. Ablam Evdoksi, Yorgo ve Aleko Bacanos kardeşlerin, Kemani Sarkis'in arşesinin çok iyi olduğunu söylediklerini aktarmıştı.

Talin Suciyan: Evde hiç bahsedilmez miydi Kemani Sarkis'ten?

Hamparsum Suciyan: Ben 1938 doğumluyum. Bizim eve radyo 40'ların ikinci yarısında geldi. Radyodan amcamın şarkıları çaldığında babamın hüznlendiğini hatırlıyorum. Ben, o zaman fark ettim böyle bir amcam olduğunu, kendisinin bestekâr olduğunu... Bu şarkılar çaldıkça, babam,

“Bunlar ağabeyimin şarkıları” diyordu... Babam kardeşini görmek çok istemiş ama görüşmeden vefat etmiş Kemani Sarkis.

Babamın müzisyen bir aileden geldiğini, babasının kemençe, abisinin keman çaldığını, kendisinin de udla onlara katıldığını biliyoruz. Ama sonuçta kendisi bu yolu seçmemiş, tamamen çoksesli Avrupa müziğine dönük bir çalışma yapmış.

Kemani Sarkis, 1943'te, 58 yaşında, Paris'te vefat ediyor. Bir aile hastalığı olan şeker hastalığından mustarip; ölüm kaydına kalp krizinden öldüğü yazılmış. Oğlu Vağarşag oradaki bir üniversitede çalışıyor, mühendis.

Vağarşag 1970'lerin sonunda İstanbul'a ziyarete geldiğinde, babasının kemanından bahsetmişti. Kemanın halen kendisinde bulunduğunu ve bize vermek istediğini söylemişti. O günkü koşullarla kemani getirmek mümkün olmadı, daha sonra, 1985'te, Vağarşag vefat etti. Ve biz bu kemani unuttuk, kim bilir ne olmuştu...

Seneler sonra Aras Yayıncılık'tan arkadaşlarla birlikte Kemani Sarkis Efendi'nin biyografisi üzerine bir çalışma yapmaya karar verdiğimizde elimizde pek fazla bir şey yoktu. Bir tek Vağarşag'ın üç kızının telefon numaraları vardı. Onlar bizimle bağ kurmak istemiyordu.

Bu arada amcamın arkadaşı olan Karnik Garmiryan'ın oğlu Ara Garmiryan'dan ilginç bir haber aldık. Kanada'ya göç etmiş olan Ara Garmiryan, babasıyla ilgili “Bestekâr Karnik Garmiryan Hayatı ve Eserleri” isimli kitabı yayına hazırlarken, babasının arşivinden amcamın 100 adet bestesi çıkıyor, üstlerinde Kemani Sarkis Efendi yazılı olarak. O zaman Ara Garmiryan bunları Kanada'da yaşayan ablam Evdoksi Parsehyan'a veriyor. Arkadaş oldukları, Karnik Garmiryan'la ilgili Aras Yayıncılık'tan çıkan kitapta da yazıyor zaten. O notaları sonra ablam bana gönderiyor. Bunların hepsi Hampartzum notası ile yazılmış. Güfteler ise Ermenice harflerle Türkçe yazılmış. Bundan sonraki iş Hampartzum notalarını Batı notalarına çevirmek, güfteleri yerine oturtmaktı. Hampartzum notasını okuyabilen çok insan yok bugün... Ara Toşikyan bu işi yüklendi ve tüm eserleri Hampartzum notasından Batılı nota sistemine çevirdi. Turhan Taşan ise bu notaları bilgisayar ortamına aktardı ve eserleri makamsal tutarlılık açısından inceleyip gerekli düzenlemeleri yaptı. Onlar sayesinde, bugün Kemani Sarkis'in eserleri Batı notasıyla da seslendirilebilecek durumda.

Talin Suciyan: 2009'da Mihran'la birlikte yaptığınız Paris yolculuğundan bahsedelim biraz da...

Hamparsum Suciyan: Mihran olmasaydı bu iş olmazdı bir kere. Telefon numaraları, adresler, kayıtlar... Hepsini bulmak için çok koşturdu. Önce Kemani Sarkis Efendi'nin oturduğu evi bulduk. Bois Colombes diye bir semtte. Sarkis öldükten sonra Lusi yengem ve oğlu Vağarşag orada yaşamış. Sonra Lusi de vefat edince orayı boşaltmışlar. Vağarşag'ın ikinci evliliği Fransız bir kadınla, ismi Suzanne. Onun hayatta olduğunu hiç düşünmemiştik, 80 küsur yaşında... Vağarşag 70'lerde İstanbul'a geldiğinde yanında o da vardı. Biz ettiğimiz telefonlardan bir sonuç alamazken Mihran bir gün Suzanne'ı arıyor ve onunla konuşuyor. Suzanne kendisini bulmuş olmamıza çok sevindi ve amcamın kemanının kendisinde olduğunu söyledi. Biz ondan sonra kemanın peşinden gittik Paris'e ve Suzanne ile görüştük, kemanın resimlerini çektik. Keman şu anda Suzanne'ın evinde, duvarda asılı. Kemanla arasında bir bağ olduğunu ve onu kendisinden en azından hayattayken istemememizi rica etti. Anladığım kadarıyla, Kemani Sarkis'in eşi Lusi de öldükten sonra, oturdukları ev boşaltılırken kemana kimse önem vermemiş, hatta neredeyse çöpe atılmak üzere bir kenara konmuş. Suzanne kemanı alıp saklamış. Keman bugün halen varsa, bu onun sayesinde mümkün oldu; kendisine minnet borçluyuz. Biz de onun ricasını kırmadık. Vefatı halinde, kemanın ailemize teslim edilmesi için bir protokol yaptık. Kemanın maddi bir değeri olduğunu sanmıyorum ama bizim açımızdan manevi değeri var...

Talin Suciyan: Bir de Kemani Sarkis'in mezarını aramıştınız...

Hamparsum Suciyan: Evet... Kemani Sarkis'in mezarı Paris'teki Bois-Colombes Mezarlığı'nda. Suzanne bize mezar kayıtlarını verdi. Hatta ölürse kendisinin de oraya gömüleceğini söyledi... Sanıyorum 2032'ye kadar kendisinde kalacak o mezar. Siyah bazalt taştan, üstünde ayrı ayrı kendisinin, karısının, ölen oğlunun isimleri yazılı, hepsinin fotoğraflarını çektik. Biz Kemani Sarkis'in 1944'te öldüğünü sanıyorduk, halbuki mezar taşında 1943 yazıyor. Yani tam 20 yıl yaşıyor Fransa'da.

Talin Suciyan: Kemani Sarkis'in Fransa'daki hayatı hakkında ne gibi bilgiler var elimizde?

Hamparsum Suciyan: Çok fazla bir şey bilmiyoruz aslında. O yıllarda Pa-

ris'te klasik Osmanlı müziği icra ederek yaşamını kazanıyor. Kemani Mıgır (Mıgırđıç Mıgırđıçyan) isimli bir arkadaşını tanıdığım. Fransa'daki "Ermeni Günleri"ne Kemani Sarkis'in de katıldığını anlatdığım.

Oğlu Vağarşag çok zeki bir adamdı. İstanbul'dan ayrıldığlarında 11 yaşında olmalı... Ondan sonra okuyor ve üniversitede hocalık yapmaya başlıyor, ve Sarkis'in ölümünden sonra, herhalde evde tek gelir kaynağı onun kazancı oluyor.

Talin Suciyan: Ses kaydı var mı hiç?

Hamparsum Suciyan: Hayır, bildiğimiz hiç bir ses kaydı yok. Taş plaklarda onun eserlerinin icracılarının söylediği eserler var, ama kendi sesi yok.

Başka bir şey de vardı aklımda... Sarkis aynı zamanda çok iyi bir çizer. Yani ressamlığı da var... Bundan para kazanmıyor tabii, ama çok iyi çizdiği biliniyor. El yazısı da çok güzel, imzasını da hep "Sarkis" diye atıyor.

Bir de şöyle bir şey var, bazı arşivlerde Kemani Sarkis'in şarkıları, "Kılıçyan" soyadıyla kaydedilmiş. Bunun sebebinin ne olduğunu bilemiyorum. Belli ki bir yanlışlık var, çünkü bizim ailede "Kılıçyan" diye bir soyadı yok.

Kemani Sarkis ile ilgili bulabildiğimiz veriler ne yazık ki bu kadarla sınırlı. Hem evde fazla konuşulmamıştı onunla ilgili, hem de soru sormayı akıl ettiğimizde, soracak kimse kalmamıştı.

Babam için ise, kardeşi hep bir hasret olarak kaldı.